

EXPUNERE DE MOTIVE

Prin Legea nr. 292/2003 privind organizarea și funcționarea așezămintelor culturale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 2 iulie 2003, a fost instituit cadrul juridic general de reglementare a organizării și funcționării așezămintelor culturale - instituții publice de cultură care desfășoară activități și în domeniul educației permanente, organizate în afara sistemului național de învățământ formal, în colaborare cu acesta, având drept scop păstrarea și promovarea culturii tradiționale.

Conform art. 2 alin. (2) din lege, așezămintele culturale sunt căminul cultural, casa de cultură, universitatea populară, școala populară de arte și meserii, centrul de cultură, formația și ansamblul profesionist pentru promovarea culturii tradiționale, centrul zonal pentru educația adulților, centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale și Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale.

De la data intrării în vigoare a actului normativ în referință și până în prezent s-a constatat existența anumitor deficiențe generate de redactarea incompletă, nearmonizată cu actele ulterior adoptate sau neadecvată realităților sociale a textului legii, care îngreunează derularea în mod corespunzător și eficientizarea activității așezămintelor culturale.

De asemenea, în ultimii 10-15 ani s-a putut constata o continuă degradare a mediului cultural al României pe fondul reducerii sprijinului financiar acordat domeniului, atât din partea bugetului public, cât și din partea finanțatorilor privați. Această situație a căpătat aspecte aproape dramatice în zonele rurale, unde majoritatea căminelor culturale, caselor de cultură, altor așezăminte culturale se află fie în situația de a oferi cetățenilor doar servicii culturale minimale și de cele mai multe ori de o calitate îndoielnică, fie și-au încetat activitatea.

Mai mult, pe fondul lipsei de mijloace financiare se apreciază că numeroase așezăminte culturale din mediul rural nu și-au mai putut desfășura activitatea deoarece sediile acestora și-au schimbat destinația ori s-au degradat în asemenea măsură încât sunt total inadecvate activităților culturale.

Astfel, situația actuală a căminelor culturale din sate atestă un declin atât numeric, cât și calitativ. Din totalul de 6.147 de cămine culturale existente în țară în 2002, doar 1.874 desfășurau activități culturale propriu-zise, celelalte cămine culturale (peste două treimi) desfășurând alte activități, fără legătură cu domeniul culturii sau al formării continue. Mai mult decât atât, deși cca. 97% dintre căminele culturale beneficiază de un sediu propriu, dotarea acestora este nesatisfăcătoare pentru circa 82% dintre ele.

Situația bibliotecilor se încadrează în tendințele generale de deteriorare a vieții culturale la sate. Numărul bibliotecilor din mediul rural a scăzut cu cca. 5,2%, de la 9.391 în

1998 la 8.900 în 2003. Din totalul acestor biblioteci doar o mica parte desfășurau activități culturale propriu zise.

În prezent, facilitățile culturale existente satisfac în mică măsură nevoile populației, la nivelul întregii țări înregistrându-se o scădere a interesului public față de actul de cultură organizat, datorat în parte impactului mass-media asupra timpului dedicat de individ formării și educației permanente. Acest lucru a determinat restrângerea activităților specifice domeniului și a condus la schimbarea destinației unui mare număr de așezăminte culturale.

Totodată, în ultimii ani, în întreaga țară s-au manifestat aspecte negative legate de calitatea managementului la nivelul așezămintelor culturale, reflectate în scumpirea actului cultural și, deopotrivă, în indiferența unor administrații locale față de dotarea și întreținerea bunurilor culturale de folosință publică.

Patrimoniul cultural al satului românesc reprezintă o sursă importantă de dezvoltare la nivel local și regional, esențial pentru identitatea culturală fiind capitalul simbolic, reprezentând valori, atitudini, comportamente, credințe și simboluri împărtășite de colectivitate.

O componentă importantă a vieții sociale este cea culturală, domeniu care poate contribui în mod specific la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără

În această ordine de idei, determinarea identității culturale necesită luarea în considerare și a unor factori cum ar fi educația și consumul cultural; îmbunătățirea serviciilor de bază din spațiul rural românesc implică dezvoltarea infrastructurii de așezăminte culturale, biblioteci, cinematografe, cămine culturale, locuri de petrecere a timpului liber, cât și punerea în valoare a patrimoniului cultural, arhitectural și natural, contribuind astfel la o dezvoltare durabilă, la creșterea atractivității și a calității vieții din spațiul rural.

Prin urmare, ne aflăm astăzi în situația de a adopta de urgență o serie de măsuri menite să readucă în mediul rural cultura, de o manieră care să conducă la diminuarea disparităților între rural și urban și, implicit, la ridicarea calității vieții în mediul rural.

Una dintre primele măsuri se referă la pregătirea domeniului cultural pentru a fi capabil să participe la efortul general de integrare europeană. Aceasta înseamnă că în următorii doi ani trebuie alocate resurse financiare importante pentru ca așezămintele culturale din mediul rural să poată fi reabilitate. În acest scop se are în vedere dezvoltarea și finanțarea, din surse alocate de la bugetul de stat, a unui Program național de reabilitare, modernizare și dotare a așezămintelor culturale și a instituțiilor culturale din mediul rural și mic urban, care va avea ca principale obiective reabilitarea infrastructurii culturale, precum și dotarea așezămintelor culturale din mediul rural cu echipamentul de practică culturală necesar, pentru întărirea rolului așezămintelor culturale și transformarea acestora în centre comunitare de acces la informație și cultură și de coeziune socială, diversificarea ofertei culturale, creșterea gradului de acces și participare a populației rurale la viața culturală.

Trebuie avut în vedere faptul că, după integrare, obiectivele Programului vor fi

realizate în cadrul Axei 3 - „Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale” din Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), care cuprinde măsuri ce privesc „Conservarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural” și „Renovarea satelor”, asigurându-se astfel complementaritatea celor două programe, finanțarea urmând a fi sigurată și din alte resurse atrase și disponibile la data aderării României la Uniunea Europeană.

În acest fel se vor crea premisele unei mai bune pregătiri în perspectiva deschiderii accesului la fondurile structurale comunitare.

În considerarea celor arătate, inițierea unui demers legislativ care să răspundă cerinței îmbunătățirii reglementării actuale și efortului de punere în valoare a formelor de cultură tradițională, ca parte a patrimoniului cultural național imaterial, este pe deplin justificată.

Principalele dispoziții ale noul cadru normativ privesc:

a) redefinirea așezămintelor culturale, prin evidențierea statutului acestora de operatori culturali de drept public sau privat, cu sau fără personalitate juridică, cu activitate în domeniul cultural;

b) delimitarea așezămintelor culturale de drept public de cele de drept privat și conturarea cadrului legal de organizare și funcționare a acestora;

c) corelarea dispozițiilor legii referitoare la conducerea așezămintelor culturale cu cele ale legii-cadru în acest domeniu: Ordonanța Guvernului nr. 26/2005 privind managementul instituțiilor publice de cultură, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 114/2006;

e) completarea normelor referitoare la finanțarea așezămintelor culturale de la bugetele publice pentru derularea de acțiuni, proiecte și programe culturale, naționale sau internaționale;

f) crearea cadrului legal pentru dezvoltarea și finanțarea, din surse alocate de la bugetul de stat, a unui Program național de reabilitare, modernizare și dotare a așezămintelor culturale și a instituțiilor culturale din mediul rural și mic urban.

Adoptarea prezentei ordonanțe de urgență - finalizată în urma consultărilor cu reprezentanții așezămintelor culturale și cu alți factori și specialiști în domeniu, în baza prevederilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică - se impune cu celeritate, stabilirea cadrului normativ adecvat fiind o condiție prealabilă pentru derularea în mod optim a activităților legate de exercitarea formelor de cultură tradițională, ca parte a patrimoniului cultural național imaterial.

Premisele promovării în regim de urgență a prezentului act normativ se regăsesc și în necesitatea implementării dispozițiilor art. 33 alin. (3) din Constituția României, republicată, potrivit căreia statul trebuie să asigure sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane și promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

~~PRIM - MINISTRU~~

Tăriceanu

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU